

برنامه ریزی و مدیریت شهری در نوسازی و بازسازی بافت‌های فرسوده شهر کرمانشاه

یحیی شهبازی

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

علیرضا پورشیخیان*

استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

حسین اصغری

گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

شهرام امیر انتخابی

گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

رفعت شهماری

گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۱۵

چکیده

هدف اصلی پژوهش برنامه ریزی و مدیریت شهری در نوسازی و بازسازی بافت‌های فرسوده شهر کرمانشاه می‌باشد. شهر کرمانشاه، از جمله شهرهایی است که از مشکلات بافت فرسوده رنج می‌برد. روش پژوهش حاضر «تحلیلی-توصیفی» می‌باشد و با توجه به ماهیت پژوهش، داده‌ها از طریق مطالعات میدانی با تکنیک مصاحبه و مشاهده عینی گردآوری شده‌اند، بدین سبب پرسشنامه در بین شهروندان، کارشناسان و مدیران شهری به تعداد ۳۸۵ نفر توزیع گردید. یافته‌ها حاکی از آن است میانگین واقعی توزیع بافت‌های فرسوده (۲/۹)، میانگین واقعی مناسب‌ترین راه‌های بازسازی و بازآفرینی بافت‌های فرسوده (۲/۸)، میانگین واقعی بخش‌های دولتی و مدیریت شهری (۲/۱)، میانگین واقعی میزان موفقیت و عدم موفقیت (۱/۸) می‌باشد. می‌توان به این نتیجه رسید که این شاخص‌ها در حد متوسطی هستند. نتایج نشان می‌دهد که نه تنها انگیزه‌های مردمی برای مشارکت اجتماعی، (به دلیل ریسک اقتصادی بالا و تسهیلات پایین) کم می‌باشد؛ بلکه سازمان‌های مربوطه در مورد انجام شدن این طرح‌ها نظراتی مغایر با هم دارند؛ لذا چاره‌اندیشی برای رفع این مشکلات ضروری است.

واژگان کلیدی: برنامه ریزی، مدیریت شهری، نوسازی و بازسازی، بافت‌های فرسوده، شهر کرمانشاه.

* نویسنده مسئول: arpourshykhian45@gmail.com

مقدمه

طرح‌های ساماندهی بافت فرسوده در زمره طرح‌های تفصیلی ویژه‌ای است که می‌باید براساس واقعیت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان این نوع بافت انجام گیرد. از مهم‌ترین نیازها و ویژگی‌های این‌گونه طرح‌ها، بررسی و تعیین دقیق حقوق مکتسبه اقدار محدود و به تبع آن نیاز مبرم برای تعیین سرنوشت آنهاست (Andalib, 2013: 21). پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت توزیع جغرافیایی بافت‌های فرسوده در شهر کرمانشاه، ارزیابی راه‌های مناسب و شرایط بهینه اقتصادی جهت بازسازی و بازآفرینی بافت‌های فرسوده در شهر کرمانشاه، بررسی نقش هر یک از بخش‌های دولتی، مدیریت شهری و مردم در آبادسازی بافت‌های فرسوده در شهر کرمانشاه، بررسی میزان موفقیت و یا عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی بافت‌های فرسوده در شهر کرمانشاه و بررسی جایگاه حفظ هویت تاریخی، فرهنگی، مذهبی معماری و بازارهای سنتی در بازسازی و بازآفرینی بافت‌های فرسوده در شهر کرمانشاه صورت گرفته است. پژوهش حاضر، از نظر هدف کاربردی - توسعه‌ای و به لحاظ روش توصیفی - تحلیلی (پیمایشی) می‌باشد. جامعه آماری عبارت است از کلیه عناصر و افرادی که در یک مقیاس جغرافیایی مشخص (جهانی یا منطقه‌ای) دارای یک یا چند صفت مشترک باشند (Hafeznia, 2007: 36). روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش نمونه‌گیری تصادفی ساده می‌باشد. با قرار دادن تعداد کارکنان و مدیران شهری و ساکنان بافت فرسوده کرمانشاه حجم نمونه ۳۸۴ نفر می‌باشد. گردآوری اطلاعات محدود (کالبدی، اجتماعی، اقتصادی، تاریخی)، از طریق عملیات پیمایشی و سپس این اطلاعات از طریق نرم‌افزارهای Arc GIS و Auto Cad به نقشه تبدیل شده‌اند. اطلاعات مورد نیاز از طریق اسنادی و کتابخانه‌ای با مراجعه به اسناد و قوانین و مقررات و همچنین مطالعه مقررات حاکم بر دستگاه‌های اداری ذی‌ربط صورت گرفته است. از جمله روش‌های مورد استفاده مشاهده روش کار و اجرای طرح‌ها و شیوه‌های تصمیم‌گیری بوده است که با مراجعه به صورت جلسات و یا حضور در جلسات انجام یافته است. روش جمع‌آوری داده‌ها اسنادی (کتابخانه، قوانین و مقررات، آئین‌نامه‌ها و بخشنامه‌ها) و پرسشنامه است که با استفاده از دو شیوه بررسی و پیمایش انجام گرفته شده است. بافت فرسوده شهری به عرصه‌هایی از محدوده قانونی شهرها اطلاق می‌شود که به دلیل فرسودگی کالبدی، برخوردار نبودن از خدمات شهری آسیب پذیر شده‌اند و ارزش مکانی، محیطی و اقتصادی نازلی دارند. این بافت‌ها به دلیل فقر ساکنان و مالکان آنها، امکان نوسازی خودبه‌خودی ندارند. به عبارتی بافت فرسوده شهری به عرصه‌های از محدوده قانونی شهرها اطلاق می‌شود که یکی از سه مشخصه زیر را دارا باشد:

بلوک‌های که بیش از ۵۰ درصد ابنیه آن ناپایدار و فرسوده باشد؛

بلوک‌هایی که بیش از ۵۰ درصد معابر آن کمتر از ۶ متر باشد؛

بلوک‌هایی که بیش از ۵۰ درصد ابنیه آن کمتر از ۲۰۰ مترمربع باشد. (Heydari and soleimani, 2013: 18).

فرضیه‌ها در این پژوهش شامل:

۱- بافت‌های فرسوده شهر کرمانشاه اغلب در اطراف هسته اولیه شهر شکل گرفته است.

۲- به نظر می رسد بهترین راه برای بهسازی بافت های فرسوده شهر کرمانشاه ایجاد انگیزه در جلب مشارکت شهروندان می باشد.

مبانی نظری:

۱- چارچوب نظری:

در نوسازی بافت فرسوده شدت و عمق مداخله بیشتر است و اقدامات وسیعتری برای بازگرداندن یانوساختن چیزی بهبود شرایط زیست مطلوب انجام می شود. نوسازی «نوساختن چیزی (که هست) و نه ساختن چیزی نو است. نوسازی، نه به معنای ساختن چیزی نو، اما به معنای شکلی نو دادن به چیزی که هست، ریشه در گذشته دارد و بی الزام در اعلان کهنه بودنش، نیاز به آن دارد که به روز یا بهنگام شود، به همراه زمانه بزید و پذیرای نو شود. (Delbari et al, 2017: 32).

بازسازی به معنی از نو ساختن است که با هدف ساختن مجدد بافت تخریب شده یا از وضعیت خود خارج شده یا بافتی که بخشی از آن تخریب شده، به کار می رود. بازسازی مستلزم تخریب بقایای ساختمان است. «بازسازی زمانی صورت می گیرد که در بنا، مجموعه یا فضای شهری، فرسودگی به صورت کامل ایجاد شده باشد. امروزه آنچه از بازسازی مراد می شود، ایجاد فضای شهری معاصر یا سازمان فضایی جدید و موزونی است که بتواند تعامل خلاق بین گذشته و آینده را برقرار سازد (Habibi, 2002: 12). در بازسازی شهری نه تنها هیچ الزامی برای حفظ گذشته وجود ندارد بلکه از طریق تخریب، پاکسازی و دوباره سازی به ایجاد شرایط جدید زیستی و کالبدی فضایی اندیشیده می شود. بازسازی می تواند باعث مهاجرت جمعیت کم درآمد و فقرا از محل زندگی خود به سمت مناطق ارزانتر شود. در این فرایند فقرا کمتر مدافع بازسازی هستند «این ساکنان فرسودگی شهری هرچند عارضهای طبیعی و متأثر از گذشت زمان و دخالت عوامل فرساینده طبیعی و واپس ماندن از تغییرات اجتماعی و نیازهای ساکنان است ولی پیش از بروز مشکلات مرتبط با آن، تا حدود زیادی قابل کنترل است.

شهر کرمانشاه به لحاظ تاریخی داری قدمت طولانی بوده و وجود زندگی غیر یکپارچه (شهری) در دهه های اخیر از یک سو و از سویی سطح درآمدهای متوسط تا ضعیف خانواده ها زمینه ساز عدم رغبت مردم در تخریب ساختمان های فرسوده شده است از طرف دیگر بی برنامه بودن برخی نهادهای ذیربط نظیر شهرداری ها، سازمان نظام مهندسی و.. در تدوین و اجرای برنامه های مدون در جهت تغییر بافت شهری و ایجاد تسهیلات در این زمینه سبب ساز ضعف توسعه همه جانبه و ارائه خدمات زیر بنایی دریافت نهای فرسوده شهری شده است، از این رو یکی از مهمترین دلایل عقب افتادگی این شهر به لحاظ رشد شاخص های توسعه، عدم رعایت نقش مدیریت و برنامه ریزی شهری و مساعدت توده های جمعیتی در پیشبرد طرح ها و پروژه های اقتصادی و اجتماعی و از جمله طرح های بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده شهری بوده است (Aghili et al, 2019: 765). در حقیقت عدم توجه به استعدادها و توانمندی ها، دانش، مهارت و تخصص نیروی انسانی بومی و برنامه ریزی ها و سازماندهی طرح های شهری بدون لحاظ این پتانسیل توانسته به عنوان یکی از مشکلات عدم موفقیت و یا نرسیدن به درجه موفقیت بالا

در طرح‌های مطرح در این شهر باشد. با توجه به اینکه قبلاً این موضوع کمتر در کشور مورد بررسی قرار گرفته است، تلاش برای رسیدن به برنامه ریزی و مدیریت صحیح بافت‌های فرسوده، با دیدگاه تکیه بر آموزش در سطوح عمومی می‌تواند، امری حیاتی و ارزشمند به حساب آید. (Sahandi et al, 2020: 763).

نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده یکی از دغدغه‌های اصلی در هر کشور محسوب می‌شود تا جایی که برطرف کردن این دغدغه باید با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، فرهنگی و سیاسی ساکنان محدوده مورد نظر سنجیده شود، اما متأسفانه عدم توجه کافی به این شاخصه‌های موجود، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده را همواره با شکست رو به رو کرده است. یکی از مهمترین این شاخص‌ها، توجه به توسعه مشارکت گسترده مردم در اجرای این طرح و افزایش اشتیاق آنان در رابطه با استفاده از مزیت‌های پیش‌بینی شده به منظور بازسازی ساختمان‌های خود می‌باشد. (Zandi, et al, 2016:212).

شهرداری‌ها و سازمانهای مربوط به بحث عمران و بهسازی شهری به عنوان متولیان امر توسعه در بافت‌های فرسوده شهری باید برای هدفمند شدن تلاش‌هایشان در زمینه ارائه آموزش‌های زیر بنایی و فرهنگ سازی در میان مردم به عنوان اصلی‌ترین ارکان جامعه تلاش نموده و بتوانند از مشارکت‌هایی که در نتیجه این بهبود دانش در میان مردم به دست می‌آید نهایت بهره را برده و با تلاش و جدیت برای رسیدن مردم به سطح مناسب زندگی شهر نشینی فعالیت کنند. این مهم در سایه پژوهش‌های دقیق و دارای مبانی نظری ارزشمند قابل اجرا می‌باشد. لذا ضروری است پژوهش‌هایی با این مضمون در بافت‌های فرسوده شهری به اجرا رسیده و نتایج آن به عنوان دستور کار اصلی توسعه بافت‌های فرسوده شهری قرار گیرد.

۲- پیشینه تحقیق

ملکی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی مطالعه جامعه شناختی مشارکت پایدار مردمی در نوسازی و بازسازی بافت‌های فرسوده شهری (مورد مطالعه بافت فرسوده شهر تهران) پرداختند. مساله اصلی این مقاله بررسی جایگاه مشارکتی مردم بعنوان ذینفعان حقیقی این برنامه هاست. با استفاده از روش کیفی، کمی (پرسشنامه و مصاحبه) و بهره‌گیری از رهیافت توصیفی-تحلیلی و گراند تئوری تجزیه و تحلیل اطلاعات مشتمل بر بررسی دلایل، انگیزه‌ها، ارزش‌ها، باورها و تجربه زیسته ساکنین بافت فرسوده انجام شد. بر اساس چارچوب نظری تحقیق مشارکت برخواسته از اعتمادسازی، آگاهی بخشی و توانمندسازی ساکنین است. یافته‌های پژوهش‌گویای آن است که میزان مشارکت مردم به دلیل عدم آگاهی و یا اطلاعات محدود است که ماحصل آن سست شدن اعتماد اجتماعی و عمیق تر شدن فقر فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است. چندبعدی بودن این چالش‌ها، ضرورت بهره‌گیری از ابزارهای چندگانه و همراستا مشتمل بر اطلاع رسانی، بهبود تجربه زیسته از طریق خدمات اجتماعی، تقویت احساس مسیولیت اجتماعی و توانمندسازی راهگشا است که مدل زنجیره بلوکی (Block Chain) به عنوان یک بستر اطلاعاتی مبنی بر امنیت، شفافیت و اعتماد ارایه شد.

شاهینی فر و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی سنجش میزان مشارکت های مردمی در نوسازی بافت های فرسوده شهری (نمونه موردی: بافت قدیم شهر کرمانشاه) پرداختند. اله حاضر به سنجش میزان مشارکت های مردمی در نوسازی بافت های فرسوده شهری (نمونه موردی: بافت قدیم شهر کرمانشاه) می پردازد و تلاش می کند به این پرسش ها پاسخ دهد: که آیا نگرش ساکنین بافت های فرسوده نسبت به نوسازی این بافت ها در قیاس با رویکرد مورد انتظار درباره مشارکت به صورت تصادفی است یا رابطه معنی داری بین آنها وجود دارد؟ روش شناسی پژوهش حاضر برحسب هدف کاربردی و بر حسب ماهیت توصیفی می باشد. روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش با توجه به ناپارامتریک بودن داده ها آزمون خی دو است. در این پژوهش به دلیل استفاده از یک متغیر (میزان مشارکت) که در سه طبقه بالا، متوسط و پایین از روش نیکویی برازش استفاده شده است. یافته های پژوهش نشان می دهد که بین فراوانی های مشاهده شده و مورد انتظار میزان مشارکت مردم در نوسازی بافت های فرسوده شهر کرمانشاه تفاوت معناداری وجود دارد.

وطن دوست و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به ساماندهی بافت فرسوده با استفاده از رویکرد مشارکتی با تاکید بر سرمایه اجتماعی: نمونه موردی: محله ی آبکوه مشهد پرداختند. روش تحقیق این مقاله، توصیفی تحلیلی بوده و برای بررسی سطح سرمایه ی اجتماعی افراد و همچنین میزان تمایل آنها به مشارکت در بافتهای فرسوده، از ابزار پرسشنامه بهره گرفته شده است. همچنین برای آزمون فرضیات تحقیق از نرم افزار SPSS و تحلیل های آماری پیرسون، آزمون تفاوت میانگین T، تحلیل واریانس یک طرفه و تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. نتایج آزمون نشان دهنده ی این است که مؤلفه های سرمایه ی اجتماعی، نقش زیادی در تبیین میزان مشارکت ساکنان بافت فرسوده در بهسازی و نوسازی دارد و با تأکید بیشتر بر ظرفیت سرمایه ی اجتماعی ساکنان این بافت ها می توان از این عامل برای تسریع در روند نوسازی و بهسازی بافتهای فرسوده شهری استفاده کرد (Vatandoost et al, 2016: 15).

ملکی و ملک حسینی (۱۳۹۵) در مقاله ای با عنوان "آسیب شناسی مدیریت بحران شهری در بافت های فرسوده شهری همدان" پرداختند. تحقیق حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی می باشد. هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی تاثیرات مدیریت بحران شهری بر اصلاح بافت های فرسوده همدان می باشد. این رو در پژوهش حاضر سعی شده است تا با استفاده از مطالعات پیمایشی، سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) و مدل سوات (SWOT) به بررسی و تحلیل بخشی از بافت فرسوده همدان که به عنوان نمونه موردی انتخاب شده است پرداخته شود و کالبد محدود، تاثیرات مدیریت بحران شهری و نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای مؤثر بر آن مورد ارزیابی قرار گیرد. نتایج تحقیق گویای آن است که بافت های فرسوده شهر همدان در برابر آسیب های ناشی از وقوع بحران آسیب پذیر بوده و نیازمند بازنگری است همچنین عملکرد ساکنین و مسئولین در برابر آسیب های ناشی از وقوع بحران در سطح مطلوبی نمی باشد از این رو سعی شده بهترین راهکارها را در جهت مدیریت بحران مؤثر بر بافت فرسوده محدود مورد مطالعه ارائه شود (Maleki et al, 2016: 65).

رسولی (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت ساکنین در بهسازی - نوسازی بافت فرسوده" (نمونه موردی: محله وردآورد، منطقه ۲۱، شهر تهران) پرداخت. اطلاعات مورد نیاز تحقیق، از طریق تکمیل پرسشنامه، انجام مصاحبه و مشاهده جمع آوری شده‌اند. اطلاعات حاکی از آن است که ضعف اقتصادی ساکنین مهم‌ترین عامل پیش روی بهسازی - نوسازی بافت فرسوده این محله است. علاوه بر ضعف اقتصادی ساکنین، عدم اطلاع رسانی، آموزش و ترویج اطلاعات در زمینه بافت‌های فرسوده و بهسازی و نوسازی شهری، موجب فقر فرهنگی - اطلاعاتی ساکنین در این زمینه شده است. در نهایت پس از تحلیل یافته‌ها، پیشنهادهایی کاربردی بر اساس نیازهای بافت و پیشنهادهای مردم جهت بهسازی - نوسازی بافت فرسوده بر پایه مشارکت ساکنین آن ارائه شده است (Rasouli, 2016).

شیشکین و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی مراحل طراحی اصولی هوشمند نوسازی توسعه صنعتی شهرداری پرداختند. این پژوهش بر نوسازی مناطق صنعتی، به ویژه موضوعی در شهرهای اوکراین متمرکز است. در نتیجه کاهش تولید، نواحی صنعتی در مقیاس بزرگ با ساخت‌وسازها، تأسیسات ذخیره‌سازی و زیرساخت‌های مرتبط وجود دارد که از جریان خارج می‌شوند. در چند دهه گذشته، صنعتی‌زدایی شهرهای بزرگ تبلیغات گسترده‌ای پیدا کرد. در این زمینه، ضرورت انجام کارهای مربوط به نوسازی توسعه صنعتی، انطباق آن با شرایط امروزی عملکرد شهر و رشد پایدار ایجاد می‌شود. در این پژوهش تعاریفی از نوسازی و حوزه صنعتی و تولیدی ارائه شده است. وظایف اساسی شهرسازی در ارتقای نواحی صنعتی تعیین شد. مشکلات، موانع و ابزارهای انگیزشی برجسته در اجرای پروژه‌های مربوط به نوسازی نواحی صنعتی مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس تجزیه و تحلیل تجربیات جهانی و مطالعه مشکلات مرکزی، که در هنگام بازیابی مناطق صنعتی به وجود می‌آیند، ما روش‌هایی را برای نوسازی تأسیسات صنعتی واقع در محدوده شهر توسعه داده ایم.

کوردون* (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی مقدمه‌ای بر مشارکت مردمی در بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری پرداختند. روش مورد در دوران معاصر بحث مشارکت مردمی در حیطه مباحث شهرسازی اهمیتی مضاعف یافته است. روش پژوهش حاضر براساس شیوه‌های توصیفی تحلیلی و با ابزار مطالعات کتابخانه‌ای صورت گرفته است. با بهره‌گیری از پژوهش فعلی - می‌توان به تدوین روندهای مطالعاتی مرتبط با مشارکت مردمی در بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری در تدوین پروپوزال‌های پیشنهادی کمک نمود. یافته‌های حاصل از تحقیق به افزایش و بهبود و ارتقا مشارکت مردمی در بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری منجر خواهد شد.

چادھاری[□] (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی رویکرد نظری بر زمینه‌های برنامه ریزی مشارکتی شهروندان در بازسازی بافت‌های فرسوده شهری پرداختند. این مقاله بر مبنای پژوهش توصیفی - تحلیلی که در زمان حاضر پیرامون توسعه مشارکتی به ویژه در بافت‌های فرسوده مطرح گردیده استوار است. نتایج به عمل آمده نشان داد از میان نظریات و

* Corden

† Chaudhary

الگوهای ارائه شده در زمینه برنامه ریزی مشارکتی، انگاره تلفیقی با لحاظ شرایط فرهنگی و اجتماعی منطقه، رهیافتی راهگشاتر در زمینه مشارکت شهروندان در نوسازی بافتهای فرسوده شهری می باشد.

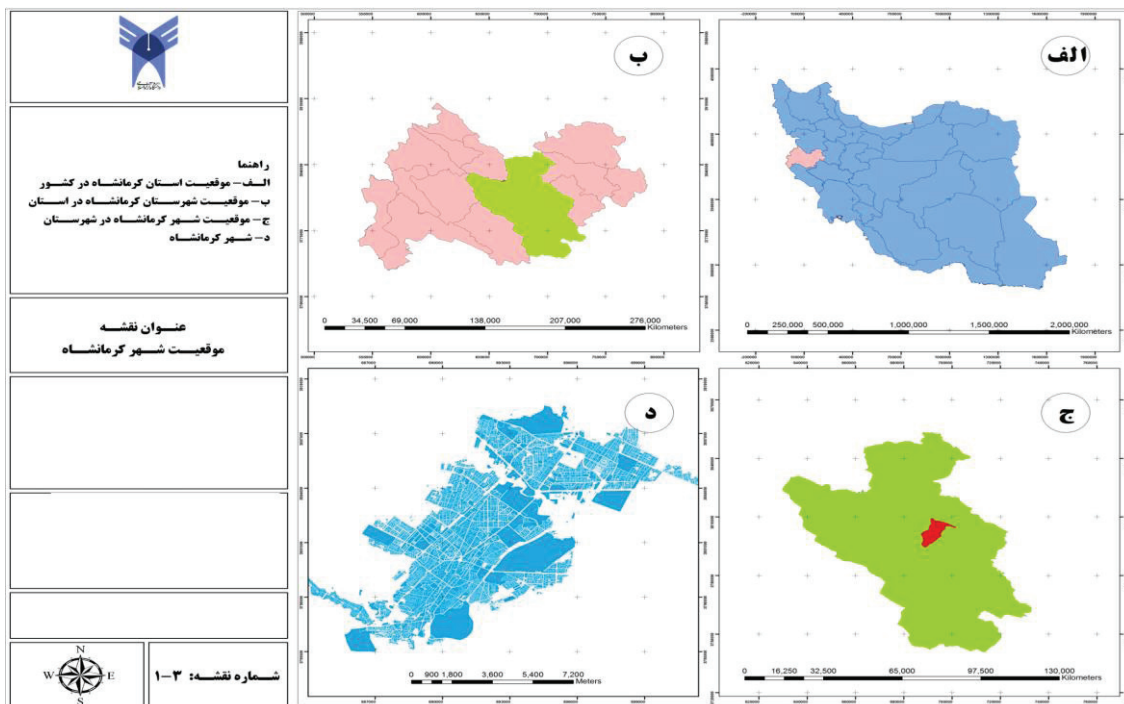
روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر، از نظر هدف کاربردی توسعه ای و به لحاظ روش توصیفی تحلیلی می باشد. روش نمونه گیری مورد استفاده در این پژوهش نمونه گیری تصادفی ساده می باشد. با قرار دادن تعداد کارکنان و مدیران شهری و ساکنان بافت فرسوده کرمانشاه حجم نمونه ۳۸۴ نفر می باشد. گردآوری اطلاعات محدوده از طریق عملیات پیمایشی و سپس این اطلاعات از طریق نرم افزارهای Arc GIS و Auto Cad به نقشه تبدیل شده اند. اطلاعات مورد نیاز از طریق اسنادی و کتابخانه ای با مراجعه به اسناد و قوانین و مقررات و همچنین مطالعه مقررات حاکم بر دستگاه های اداری ذیربط صورت گرفته است. از جمله روشهای مورد استفاده مشاهده روش کار و اجرای طرح ها و شیوه های تصمیم گیری بوده است که با مراجعه به صورت جلسات و یا حضور در جلسات انجام یافته است. روش جمع آوری داده ها اسنادی (کتابخانه، قوانین و مقررات، آئین نامه ها و بخشنامه ها) و پرسشنامه است که با استفاده از دو شیوه بررسی و پیمایش انجام گرفته شده است. در مجموع می توان گفت در این تحقیق جهت جمع آوری اطلاعات مورد نیاز، علاوه بر مطالعات کتابخانه ای، آمار و سرشماری های عمومی نفوس و مسکن و استفاده از بانک های اطلاعاتی موجود در شبکه اینترنت به منظور دستیابی به پیشینه تحقیق، در مرحله میدانی انجام مراحل تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده و تبدیل آنها به اطلاعاتی که با آنها بتوان فرضیه ها را آزمود از SPSS استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

استان کرمانشاه با وسعت حدود ۲۴۶۴۰ کیلومترمربع به مرکزیت شهر کرمانشاه در میانه ضلع غربی کشور بین ۳۲ درجه و ۳۶ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۱۵ دقیقه عرض شمالی و ۴۵ درجه و ۲۴ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۳۰ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته و از شمال به استان کردستان از جنوب به استان لرستان و ایلام از شرق به استان همدان و از مغرب به کشور عراق محدود شده است. شهر فعلی کرمانشاه مساحتی در حدود ۸۷۹۶ هکتار دارد که با احتساب پادگان ها پالایشگاه و کارخانه های آن بالغ بر ۱۰۰۰۰ هکتار خواهد شد. هسته های نخستین شهر کرمانشاه بر فلات ها و تراس ها و فوقانی با شیب کلی ۲ تا ۵ درصد و شیب جانبی ۳ تا ۶ درصد خاک نیمه عمیق تا عمیق با بافت سنگین با محدوده هایی از قبیل پستی و بلندی وجود سنگریزه و قلوه سنگ سنگینی بافت خاک فرسایش آبی و با مرغوبیت پایین از لحاظ کشاورزی شکل گرفته است. (شکل ۱).

با گسترش تدریجی شهر به سوی شمال دست اندازی به دشت ها دامنه ای و حاصل خیز آغاز شد. گسترش ناموزون و بدون برنامه موجب شده که امروزه کرمانشاه شهری پراکنده با تکه دشت هایی دامنه ای محصور در دیگر قسمت های شمالی باشد. (Tadbie shaht, 2010).

شکل ۱: نقشه موقعیت استان و شهر کرمانشاه (Source: Authors: 1399)

در بافت قدیم شهر کرمانشاه، نرخ رشد جمعیت همواره منفی و سیر نزولی داشته و بین ۰/۵ تا ۲- درصد نوسان داشته است که نشان‌دهنده روند مهاجرت مستمر و جدایی‌گزینی اکولوژیکی برون کوچی از این محدوده است و بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ جمعیت آن در حدود ۲۶۷۹۷۰ نفر بوده است که ۳۵/۳ از جمعیت شهر (۹۴۶۶۵۱) در برگرفته است.

یافته های پژوهش

با توجه به نتایج جدول فوق اکثریت نمونه پژوهش را بالای ۳۰ سال ۲۱۳ نفر (۵۵/۵٪) و کمترین نمونه پژوهش را زیر ۳۰ سال ۱۷۱ نفر (۴۴/۵٪) تشکیل داده‌اند. اکثریت نمونه پژوهش را مردان ۲۲۵ نفر (۵۸/۶٪) و کمترین نمونه پژوهش را زنان ۱۵۹ نفر (۴۱/۴٪) تشکیل داده‌اند. اکثریت نمونه پژوهش لیسانس ۱۵۴ نفر (۴۰/۱٪) و کمترین نمونه پژوهش زیر دیپلم ۲۷ نفر (۷/۰٪) می‌باشند. اکثریت نمونه پژوهش را زیر ۱۵ سال ۳۰۵ نفر (۷۹/۴٪) و کمترین نمونه پژوهش را بالای ۱۵ سال ۷۹ نفر (۲۰/۶٪) تشکیل داده‌اند.

برای آزمون فرضیه‌ها، اگر جامعه مورد نظر نرمال باشد از آزمون‌های پارامتریک، و اگر جامعه غیر نرمال باشد از آزمون‌های ناپارامتریک برای اثبات یا رد فرضیه‌ها استفاده می‌شود. لذا در این بخش ابتدا نرمال یا غیر نرمال بودن جامعه اثبات و سپس نوع آزمون برای فرضیه‌ها را انتخاب خواهیم کرد. به منظور بررسی فرض نرمال بودن متغیرهای

کمی نیز از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف تک متغیره* استفاده گردید. سطح معنی داری ۰/۰۵ جهت تفسیر آزمونها در نظر گرفته شد. (جدول ۱).

جدول ۱: آزمون کولموگروف - اسمیرنوف تک متغیره

		توزیع بافت های فرسوده	بازسازی و بازآفرینی	بخش های دولتی و مدیریت شهری	میزان موفقیت و عدم موفقیت	تمرکز بافت های فرسوده
N		۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴
Normal Parameters,a,b	میانگین	۲/۹	۲/۸	۲/۱	۱/۸	۱/۶
	انحراف معیار	۰/۹۵۶۲	۰/۸۴۳۲	۰/۷۵۸۱	۰/۵۶۳۱	۰/۵۲۴۷
Most Extreme Differences	Absolute	۰/۰۹۶	۰/۸۸	۰/۰۸۶	۰/۰۷۸	۰/۰۷۶
	Positive	۰/۰۶۲	۰/۰۷۹	۰/۰۷۲	۰/۰۶۸	۰/۰۶۲
	Negative	-۰/۰۹۶	-۰/۰۸۸	-۰/۰۸۶	۰/۰۷۸	۰/۰۷۶
آماره کولموگروف - اسمیرنوف		۱/۹۲۶	۱/۸۴۴	۱/۶۵۶	۱/۲۹۸	۱/۲۲۳
معیار تصمیم		۰/۱۳۲	۰/۱۲۶	۰/۰۶۳	۰/۰۵۸	۰/۰۵۴

Source: Research findings

تصمیم گیری:

با توجه به آنکه معیار تصمیم همه فرضیه ها بیشتر از ۰/۰۵ است. بنابراین در سطح ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت توزیع همه داده ها نرمال است.

آزمون فرضیه ها

آزمون فرضیه اول:

بافت های فرسوده شهر کرمانشاه اغلب در اطراف هسته اولیه شهر شکل گرفته است. (جدول ۲ و ۳).

جدول ۲: میانگین گویه های توزیع بافت های فرسوده شهری

میانگین	خیلی زیاد	زیاد	تا حدودی	کم	خیلی کم	گویه ها
۲/۲	۲۶/۵	۲۲/۴	۲۴/۲	۱۹/۸	۱۶/۷	پایین بودن وضعیت اقتصادی ساکنین
۲/۳	۲۹/۳	۲۸/۹	۲۵/۶	۲۳/۷	۱۹/۶	بالا بودن درصد افراد غیربومی و ایجاد تعارضات اجتماعی
۱/۹	۳۳/۶	۳۱/۳	۲۷/۸	۲۵/۸	۱۴/۹	تمایل ساکنین به نوسازی در بهسازی
۲/۶	۳۵/۸	۳۱/۲	۲۷/۵	۱۹/۲	۱۵/۸	بالا بودن جمعیت فعال مرد و زن
۲/۴	۲۵/۷	۲۲/۱	۲۱/۶	۱۷/۸	۱۶/۴	جلب مشارکت مردم در نوسازی و بهسازی محله
۱/۸	۲۹/۲	۲۸/۷	۲۵/۹	۲۱/۶	۱۷/۱۶	آگاهی ساکنین از نامقاوم بودن ابنیه در بهسازی محله
۲/۳	۳۳/۲	۲۸/۹	۲۶/۶	۲۵/۴	۲۱/۱۸	عدم تمایل ساکنین به تجمع پلاک ها و علت شرایط اقتصادی
۲/۷	۳۶/۳	۳۴/۶	۲۹/۸	۲۷/۳	۲۲/۱۹	مهاجر بودن بافت فرسوده به دلیل ارزانی

Source: Research findings

* - One - Sample Kolmogorov - Smirnov Test

جدول ۳: نتایج آزمون T برای سنجش توزیع بافت‌های فرسوده شهری کرمانشاه

مقدار آزمون=۳							
متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین اختلاف متغیر یا مقدار آزمون
توزیع بافت فرسوده شهری	۳۸۴	۲/۹	۰/۹۵۶۲	-۴/۹۸۴	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۰۹۶

Source: Research findings

با توجه به جدول ۳ و با تأکید بر میزان t به دست آمده توزیع بافت‌های فرسوده شهری که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی توزیع بافت‌های فرسوده (۲/۹) می باشد، میانگین‌های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می توان به این نتیجه رسید که توزیع بافت‌های فرسوده شهری کرمانشاه در حد متوسطی است.

آزمون فرضیه دوم:

به نظر می رسد بهترین راه برای بهسازی بافت‌های فرسوده شهر کرمانشاه ایجاد انگیزه در جلب مشارکت شهروندان می باشد. (جدول ۴ و ۵).

جدول ۴: میانگین گویه‌های مناسب‌ترین و بهترین راههای بازسازی و بازآفرینی بافت فرسوده شهری

گویه‌ها	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
کاهش آشوب‌های اجتماعی	۲۲/۶	۲۳/۴	۲۵/۳	۲۷/۱	۳۱/۹	۱/۸
ایجاد معافیت و منافع مالیاتی	۲۶/۲	۳۴/۲	۲۷/۴	۲۹/۴	۳۴/۸	۲/۶
خرید تضمینی واحدهای احداثی حاصل از فرآیند نوسازی	۱۹/۸	۲۱/۳	۲۶/۶	۲۸/۴	۳۲/۶	۲/۹

Source: Research findings

جدول ۵: نتایج آزمون T برای مناسب‌ترین و بهترین راههای بازسازی و باز آفرینی بافت فرسوده شهری

مقدار آزمون=۳							
متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین اختلاف متغیر یا مقدار آزمون
بازآفرینی و بازسازی	۳۸۴	۲/۸	۰/۷۵۸۱	-۴/۹۲۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۰۹۴

Source: Research findings

با توجه به جدول ۵ و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای مناسب‌ترین و بهترین راههای بازسازی و بازآفرینی بافت فرسوده شهری که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی مناسب‌ترین راههای بازسازی و بازآفرینی بافت‌های فرسوده (۲/۸) می باشد، میانگین‌های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می توان به این نتیجه رسید که مناسب‌ترین و بهترین راههای بازسازی و بازآفرینی بافت فرسوده شهری در شهر کرمانشاه در حد متوسطی است.

آزمون فرضیه سوم:

نقش بخش های دولتی با جذب سرمایه و مدیریت شهری با نظارت و مردم با مشارکت در بازآفرینی بافت فرسوده شهر کرمانشاه می باشد.

جدول ۶: میانگین گویه های نقش هر یک از بخش های دولتی و مدیریت شهری و مردم در بازآفرینی بافت فرسوده

میانگین	خیلی زیاد	زیاد	تا حدودی	کم	خیلی کم	گویه ها
۲/۹	۲۸/۹	۲۶/۶	۲۲/۳	۱۶/۳	۱۲/۱	مشکلات عدم امکان تردد ماشین های مخصوص زباله و آتش نشانی و اورژانس
۱/۷	۲۶/۴	۲۱/۳	۱۹/۸	۱۵/۶	۱۴/۸	امکان ایجاد کاربری های جدید با توجه به تخریبی بودن بناها
۲/۱	۲۷/۸	۲۴/۸	۲۱/۷	۱۴/۶	۱۱/۵	امکان افزایش تراکم ساختمانی و کاهش سرانه های خدماتی
۲/۶	۲۹/۹	۲۶/۶	۱۶/۹	۱۲/۸	۱۲/۲	بهبود عرضه و تقاضای بازار و افزایش مالیات و مستغلات

جدول ۷: نتایج آزمون T برای نقش هر یک از بخش های دولتی و مدیریت شهری و مردم در بازآفرینی بافت فرسوده

مقدار آزمون=۳						
متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
بخش های دولتی و مدیریت شهری	۳۸۴	۲/۱	۰/۷۵۸۱	-۴/۸۲۴	۳۸۳	۰/۰۰۰
میانگین اختلاف متغیر یا مقدار آزمون						-۰/۰۸۹

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای نقش هر یک از بخش های دولتی و مدیریت شهری و مردم در بازآفرینی بافت فرسوده که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی بخش های دولتی و مدیریت شهری (۲/۱) می باشد، میانگین های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می توان به این نتیجه رسید که نقش هر یک از بخش های دولتی و مدیریت شهری و مردم در بازآفرینی بافت فرسوده در شهر کرمانشاه در حد متوسطی است. (جدول ۶ و ۷).

آزمون فرضیه چهارم:

موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی شهر کرمانشاه به مشارکت مردم بستگی دارد.

جدول ۸: میانگین گویه‌های میزان موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی

گوینده	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
نظرخواهی از شهروندان	۱۴/۲	۱۷/۸	۲۲/۲	۲۵/۳	۲۷/۶	۲/۶
مشارکت شهروندان	۱۶/۸	۲۱/۳	۲۴/۶	۲۶/۹	۲۹/۸	۲/۶
توجه به سطح درآمدی	۱۲/۳	۱۴/۵	۱۶/۳	۱۸/۴	۱۹/۶	۲/۸
توزیع عادلانه منابع	۱۱/۴	۱۶/۸	۱۹/۸	۲۱/۳	۲۴/۹	۱/۹
وضوح و شفافیت قوانین	۱۵/۲	۱۷/۹	۳۱/۱	۳۴/۹	۳۸/۷	۲/۷
تشکیل نهاد رسیدگی به اعتراضات	۱۷/۴	۱۹/۶	۲۳/۷	۲۵/۶	۲۶/۱	۲/۴
دخالت ساکنان بافت‌های فرسوده	۲۲/۶	۲۴/۸	۲۸/۹	۲۹/۸	۳۲/۸	۱/۸
آگاه نمودن ساکنین بافت‌های فرسوده	۱۱/۶	۱۸/۹	۲۱/۶	۲۶/۷	۲۸/۴	۱/۹
اطلاع‌رسانی دقیق و مناسب	۱۸/۴	۲۱/۴	۲۶/۴	۲۷/۹	۳۳/۶	۱/۷
ایجاد نهاد دریافت پیشنهادات و نظرات	۲۱/۲	۲۳/۹	۲۵/۷	۳۱/۴	۳۴/۸	۱/۶
پاسخگویی و برخورد مناسب کارکنان	۲۶/۲	۲۹/۸	۳۱/۹	۳۳/۸	۳۵/۹	۱/۹
نظرخواهی نهایی از شهروندان	۲۵/۳	۲۷/۴	۳۱/۳	۳۴/۶	۳۶/۴	۲/۴
محترم شمردن حق آزادی بیان	۲۴/۴	۲۶/۹	۲۹/۴	۳۲/۹	۳۴/۸	۲/۱

جدول ۹: نتایج آزمون T برای میزان موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی

مقدار آزمون=۳						
متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
میزان موفقیت و عدم موفقیت	۳۸۴	۱/۸	۰/۵۶۳۱	-۴/۶۲۱	۳۸۳	۰/۰۰۰
میانگین اختلاف متغیر یا مقدار آزمون						-۰/۰۸۳

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای میزان موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی میزان موفقیت و عدم موفقیت (۱/۸) می‌باشد، میانگین‌های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می‌توان به این نتیجه رسید که میزان موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی شهر کرمانشاه در حد متوسطی است. (جدول ۸ و ۹).

آزمون فرضیه پنجم:

مهمترین دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری در هسته مرکزی تمرکز جمعیت، قیمت زمین و ... می‌باشد.

جدول ۱۰: میانگین گویه‌های دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری در هسته مرکزی

گوینده	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
مرکزیت جغرافیایی	۲۲/۸	۲۶/۳	۳۲/۶	۳۶/۳	۳۹/۴	۲/۸
سهولت دسترسی	۲۱/۲	۲۳/۹	۳۴/۷	۳۷/۱	۴۱/۲	۲/۶
مرکزیت نقل اقتصادی	۳۴/۷	۳۸/۴	۴۲/۲	۴۴/۸	۴۶/۸	۲/۷
ویژگی‌های تاریخی - فرهنگی	۲۶/۴	۲۹/۱	۳۱/۶	۳۴/۷	۳۶/۵	۲/۹

جدول ۱۱: نتایج آزمون T برای دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری در هسته مرکزی

مقدار آزمون = ۳						
متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
تمرکز بافت فرسوده شهری	۳۸۴	۱/۶	۰/۵۲۴۷	-۳/۲۸۴	۳۸۳	۰/۰۰۰
میانگین اختلاف متغیر یا مقدار آزمون						-۰/۰۷۲

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری در هسته مرکزی که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری (۱/۶) می‌باشد، میانگین‌های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می‌توان به این نتیجه رسید که دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری در هسته مرکزی شهر کرمانشاه در حد متوسطی است. (جدول ۱۰ و ۱۱).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به آنچه بیان گردید، میتوان چنین نتیجه گرفت که طرحهای بهسازی ونوسازی فاقد الگو و نظریه مبنا می باشد و از دانش و تخصص کافی بهرمنند نبوده است فضای بافت قدیم به عنوان یک ثروت اجتماعی و فرهنگی منحصر به فرد می باشد. بافت قدیم شهرها در طی زمانی طولانی و براساس تجارب گذشتگان روند تکاملی خود را طی کرده است که به عنوان هسته های اصلی شکل گیری شهرهای ایران، کارایی و هویت خود را از دست داده و با انواع بحران های شهری مواجه گردیده است. در کشوری با سابقه دیرینه شهرنشینی، فرسودگی و نابودی بسیاری از بافت های تاریخی و قدیمی، خسران اقتصادی و ضایعه ای فرهنگی به شمار می آید. از مهمترین راهکارها و سیاست های مداخله در بافت قدیمی، گذربندی و تحمیل بی مطالعه آن بر کالبد شهر است. که این نوع مداخله در بافت به نحوی صورت گرفته که بیشترین میزان جابه جایی ساکنان و تخریب بافت را در پی داشته است. اگر اقدامی فوری، جدی و اساسی در امر ساماندهی و احیای مداخله کارا و بهینه در بافت های فرسوده و قدیمی که بر اثر عدم برنامه ریزی صحیح و ناهماهنگ، به فضاهای مخروبه و متروک و مسئله دار تبدیل شده اند واز نظر کالبدی، اجتماعی، اقتصادی به معضلی پیچیده تبدیل شده اند. بافت قدیم شهر کرمانشاه از ساختار کالبدی، عملکردی متناسب با نیازش برخوردار نیست و با شاخص های پایداری و استانداردهای زیستی فاصله خزش دارد.

تنگناها و فرسودگی های کالبد و کارکردی، وظایف جاری و روزمره اش را با اختلال و چالش و آینده اش را با تهدید بقا و موجودیت مواجه ساخته است. حتی با عمل به طرح های توسعه شهری، و عمل به قوانین و مقررات موجود از انفعال و درماندگی خارج نمی شود، چون هیچکدام واجد جامعیت و هدفمندی لازم نیستند. متأسفانه آنچه تاکنون در مداخلات انجام گرفته در بافت قدیمی مورد توجه سازمانهای مسئول و مداخله گر بوده مسئله تملک و تعریض معابر بوده است. که این نوع مداخله در بافت به نحوی صورت گرفته که بیشترین میزان جابه جایی ساکنان و تخریب بافت را در پی داشته است که طبیعی است هیچگاه نمی توان مسئله پیچیده بافتهای قدیمی را در تملک و تعریض معابر خلاصه نمود.

۱- بافت های فرسوده شهر کرمانشاه اغلب در اطراف هسته اولیه شهر شکل گرفته است.

از بین عوامل موثر بر این فرضیه می توان پایین بودن وضعیت اقتصادی ساکنین (۲,۹)، بالا بودن درصد افراد غیربومی و ایجاد تعارضات اجتماعی (۲,۳)، تمایل ساکنین به نوسازی در بهسازی (۱,۹)، بالا بودن جمعیت فعال مرد و زن (۲,۶)، جلب مشارکت مردم در نوسازی و بهسازی محله (۲,۴)، آگاهی ساکنین از نامقاوم بودن ابنیه در بهسازی محله (۱,۸)، عدم تمایل ساکنین به تجمع پلاک‌ها و علت شرایط اقتصادی (۲,۳) و مهاجر بودن بافت فرسوده به دلیل ارزانی (۲,۷) نام برد. با توجه به جدول ۴-۷ و با تأکید بر میزان t به دست آمده توزیع بافت های فرسوده شهری که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی توزیع بافت‌های فرسوده (۲/۹) می باشد، میانگین‌های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می توان به این نتیجه رسید که توزیع بافت های فرسوده شهری کرمانشاه در حد متوسطی است.

۲- به نظر می رسد بهترین راه برای بهسازی بافت های فرسوده شهر کرمانشاه ایجاد انگیزه در جلب مشارکت شهروندان می باشد.

از بین عوامل موثر بر این فرضیه می توان کاهش آشوب‌های اجتماعی (۱,۸)، ایجاد معافیت و منافع مالیاتی (۲,۶) و خرید تضمینی واحدهای احداثی حاصل از فرآیند نوسازی (۲,۹) نام برد. با توجه به یافته ها و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای مناسب‌ترین و بهترین راه‌های بازسازی و بازآفرینی بافت فرسوده شهری که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی مناسب‌ترین راه‌های بازسازی و بازآفرینی بافت‌های فرسوده (۲/۸) می باشد، میانگین‌های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می توان به این نتیجه رسید که مناسب‌ترین و بهترین راه‌های بازسازی و بازآفرینی بافت فرسوده شهری در شهر کرمانشاه در حد متوسطی است.

۳- نقش بخش های دولتی با جذب سرمایه و مدیریت شهری با نظارت و مردم با مشارکت در بازآفرینی بافت فرسوده شهر کرمانشاه می باشد.

از بین عوامل موثر بر این فرضیه می توان مشکلات عدم امکان تردد ماشین‌های مخصوص زباله و آتش‌نشانی و اورژانس (۲,۹)، امکان ایجاد کاربری‌های جدید با توجه به تخریبی بودن بناها (۱,۷)، امکان افزایش تراکم ساختمانی و

کاهش سرانه های خدماتی (۲,۱) و بهبود عرضه و تقاضای بازار و افزایش مالیات و مستغلات (۲,۶) نام برد. با توجه به یافته ها و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای نقش هر یک از بخش های دولتی و مدیریت شهری و مردم در بازآفرینی بافت فرسوده که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی بخش های دولتی و مدیریت شهری (۲/۱) می باشد، میانگین های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می توان به این نتیجه رسید که نقش هر یک از بخش های دولتی و مدیریت شهری و مردم در بازآفرینی بافت فرسوده در شهر کرمانشاه در حد متوسطی است.

۴- موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی شهر کرمانشاه به مشارکت مردم بستگی دارد. از بین عوامل موثر بر این فرضیه می توان نظرخواهی از شهروندان (۲,۶)، مشارکت شهروندان (۲,۶)، توجه به سطح درآمدی (۲,۸)، توزیع عادلانه منابع (۱,۹)، وضوح و شفافیت قوانین (۲,۷)، تشکیل نهاد رسیدگی به اعتراضات (۴,۲)، دخالت ساکنان بافت های فرسوده (۱,۸)، آگاه نمودن ساکنین بافت های فرسوده (۱,۹)، اطلاع رسانی دقیق و مناسب (۱,۷)، ایجاد نهاد دریافت پیشنهادات و نظرات (۱,۶)، پاسخگویی و برخورد مناسب کارکنان (۱,۹)، نظرخواهی نهایی از شهروندان (۲,۴) و محترم شهردن حق آزادی بیان (۲,۱) نام برد. با توجه به جدول یافته ها و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای میزان موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی میزان موفقیت و عدم موفقیت (۱/۸) می باشد، میانگین های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است. می توان به این نتیجه رسید که میزان موفقیت و عدم موفقیت بخش خصوصی در بازسازی و بازآفرینی شهر کرمانشاه در حد متوسطی است.

۵- مهمترین دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری در هسته مرکزی تمرکز جمعیت، قیمت زمین و ... می باشد. از بین عوامل موثر بر این فرضیه می توان مرکزیت جغرافیایی (۲,۸)، سهولت دسترسی (۲,۶)، مرکزیت ثقل اقتصادی (۲,۷) و ویژگی های تاریخی - فرهنگی (۲,۹) نام برد. با توجه به جدول یافته ها و با تأکید بر میزان t به دست آمده برای دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری در هسته مرکزی که در سطح خطای ۰/۵ معنادار است. میانگین واقعی دلایل تمرکز بافت فرسوده شهری (۱/۶) می باشد، میانگین های واقعی به دست آمده از حد متوسط (مقدار میانگین فرضی آزمون برابر ۳ در نظر گرفته شده) کمتر است.

۷- راهکارها:

با در نظر گیری درس های گرفته شده از سیاستها و برنامه های گذشته و همچنین توجه به چالشهای موجود پیشنهادات راهبردی به شرح ذیل ارائه میگردد:

- انسجام بخشی و ایجاد همگرایی در سیاستهای توسعه شهری، برنامه ریزی هماهنگ در توزیع و استقرار جمعیت شهری با الویت به سیاست توسعه درونی (استفاده بهینه از ظرفیتهای موجود در نظام توسعه شهری)،

- کاهش نقش تصدی‌گری دولت - تاکید بر نقش دولت در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت، نظارت، حمایت و تشویق امر بهسازی بافتهای نابسامان شهری بویژه از طریق بخش غیر دولتی،
- ارتقا؛ جایگاه و نقش مدیریت شهری و اصلاح و تقویت ساز و کارهای موجود با تاکید بر ضرورت ایجاد مدیریت واحد و توانمند شهری
- افزایش نقش نظارتی دولت مرکزی
- تفویض اختیارات به شهرداری‌ها و شورایی‌های محلی
- پرهیز از اقدامات صرفاً "شرکت محور" و غفلت از "اجتماع محور" و مشارکت پذیر کردن برنامه‌ها بویژه برای ساکنان و مالکان محلی
- توجه به اصل مشارکت مردم به ویژه ساکنان و مالکان و ایجاد بسترها و ابزارهای مناسب برای تحقق آن

References

- Adibi Saadinejad, Fatemeh (2010), the concept of worn tissue and its characteristics, Thought and Research, No. 54. [In Persian].
- Aghili, Seyedeh Maryam, Lahmian, Reza, Alipour Nakhi, Abbas. (2019). The role of renovation and reconstruction of worn texture on the quality of urban life (Case study: Prince Ghasem neighborhood of Gorgan). Journal of New Attitudes in Human Geography, 12 (1), 765-785. [In Persian].
- Andalib, Alireza (2013), Principles of Urban Renovation, a New Approach to Worn Textures, Azarakhsh Publications, Tehran, Second Edition. [In Persian].
- Andalib, Alireza and Haji Ali Akbari, Kaveh (2008). Renovation of worn-out structures with the participation of residents of Shahid Khobakht neighborhood, District 15 of Tehran. Tehran: Tehran City Renovation Organization Publications. [In Persian].
- Carley, M.(1995). Using Information for Sustainable Urban Regeneration, Innovation Study No 4, Centre for Human Ecology, University of Edinburgh.
- Chaudhary, M. (2017) Improving the learning and learning process by utilizing the e-learning approach, 7 (3), 578-599. (from: <http://ilkogretim-online.Org.tr>).
- Corden, M. (2017). Analysis of Education Job satisfaction and Burnout Levels of preschool Teachers According to some variables. Elementary Education online, 7 (3), 578-599. (from: <http://ilkogretim-online.Org.tr>).
- Delbari, Seyed Mohammad and Hossein Fakhraei, (2017) Environmental Education in Green Mining, an Essential Pillar of Sustainable Development, 4th International Conference on Environmental Planning and Management, Tehran, Faculty of Environment, University of Tehran, [In Persian].
- Esmailpour, Faramarz, (2014) Determining the Effect of Green Marketing on Attracting People's Participation in Urban Waste Management in Region 4 of Ardabil City, International Conference on Challenges and Strategies for Management and Economic Development, UAE-Dubai, Institute of Management and Development Research Institute of Culture and Arts. [In Persian].
- Fathi Biranvand, Mohammad (2008), Pathology of worn-out urban tissues (obstacles, shortcomings, solutions), the first conference on improvement and renovation of worn-out urban tissues, Holy Mashhad. [In Persian].
- Flamaki, Mohammad Mansour (2007). Urban Renovation and Improvement, Tehran: University Humanities Study and Development Organization (Position). [In Persian].
- Habibi, Kiomars and Pourahmad, Ahmad and Meshkini, Abolfazl (2007). Improvement and renovation of ancient urban textures. Tehran: Select Publications. [In Persian].

- Habibi, Seyed Mohsen and Maghsoudi, Maliheh (2002), Urban Restoration: Definitions, Theories, Experiences, and Global Charters and Resolutions, Urban Methods and Measures, University of Tehran Press, Tehran. [In Persian].
- Habibollahian, Jalil and Fadaei Nejad, Somayeh (2008), Strategic-Structural and Operational Studies of Urban Rehabilitation of Worn Tissues (Redefining, Renovation and Reconstruction of Urban Dilapidated Tissues), the First Conference on Urban Tissue Improvement and Renovation, Holy Tissues. [In Persian].
- Hafeznia, Mohammad Reza (2007), an Introduction to the Research Method in the Humanities: Samat Publications, Tehran. [In Persian].
- Hajipour, Khalil (2006). "Neighborhood-Based Planning an Effective Approach to Creating Sustainable Urban Management". Tehran: Fine Arts Magazine, No. 26. [In Persian].
- Heidari, Jahangir and Soleimani, Mohammad (2013), Urban Development with Emphasis on Renovation of Worn Tissues, First Edition, Azarakhsh Publications. [In Persian].
- James. M (2016). "More generous than you might think". dandc.eu.
- Kalantari, Hossein and Pourahmad, Ahmad (2005), Techniques and Experiences of Planning the Historical Context of Cities, Jihad Daneshgahi Publications (Institute of Humanities, Culture of Social Studies of Jihad Daneshgahi), First Edition, Tehran. [In Persian].
- Khademi, Hossein (2000), Shahr Historical Quarter, Haftshahr Quarterly, First Issue, Tehran. [In Persian].
- Lefevre, Pierre & Et. (2000). Comprehensive Participatory Planning and Evaluation, Nationalestraat 155, Antwerp, Belgium.
- Maleki, Amir Hossein, Malek Hosseini, Abbas. (2016). Pathology of urban crisis management in dilapidated urban contexts of Hamedan. Zagros Vision Geography and Urban Planning Quarterly, 8 (30), 65-85.. [In Persian].
- Maleki, Nawabakhsh, Mosaei, Baqaei Sarabi, & Ali. (2020). Sociological study of sustainable public participation in the renovation and reconstruction of dilapidated urban structures (Case study of dilapidated structures in Tehran). Urban Sociological Studies, 10 (34), 120-154. [In Persian].
- Naqdi, Noshad, (2015) The Role of Political, Social and Economic Management of Urban Planning on Environmental Welfare and Quality, 4th International Conference on Environmental Planning and Management, Tehran, Faculty of Environment, University of Tehran. [In Persian].
- Patriot, Ehsan; Mohammadreza Azmani and Alireza Arfteh, (2016) Analysis of Vulnerability Indices in Dilapidated Urban Tissues with Earthquake Crisis Management Approach (Case Study: Region 3 of Shiraz Municipality), 4th International Conference on Environmental Planning and Management, Tehran, Faculty of Environment, University of Tehran. [In Persian].
- Pourahmad, Ali, (2016), a Study of the Role of People's Participation in the Sustainability of Rural Economy, Tehran, Scientific Research Article, SID Journal. [In Persian].
- Ramezani, Khosrow (1999), Research Methods in Behavioral Sciences and Social Sciences, Fatemieh Publishing, Shiraz. [In Persian].
- Rasouli, Reza, (2016) the Role of Public Participation in Economic and Social Development, Tehran, Phoenix Publications. [In Persian].
- Razavian, Mohammad Taghi, Mohammadi and Abu Bakri, Taher (2013), Urban Dilapidated Spaces, Imam Reza University Press, Mashhad. [In Persian].
- Saadat, Adel (2013). Model of application of education in Iranian government organizations, challenges and solutions. Quarterly Journal of Industrial Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Sanandaj Branch - Year 5, Issue 12, Summer 2010. [In Persian].
- Sahandi, Ali, Shams, Majid, Soleimani, Alireza. (2019). An analysis of the role of urban regeneration in the sustainable development of cities (study case of Khorram Dareh city). Journal of New Attitudes in Human Geography, 12 (4), 763-773. [In Persian].
- Shahinifar, Pakhideh, Iqbal, Charejoo, Farzin, Khaledian, & Jila. (2020). Measuring the level of public participation in the renovation of dilapidated urban structures (Case study: the old texture of Kermanshah). Environmental Management, 13 (48), 153-172. [In Persian].

- Shyshkin, E., Viatkin, K., & Haiko, Y. (2020, November). Basic methodical design stages of renovation of municipal industrial development. In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering (Vol. 962, No. 3, p. 032055). IOP Publishing
- Shamaei, Ali and Pourahmad, Ahmad (2005); Urban improvement and renovation from the perspective of geography; University of Tehran Press: Tehran. [In Persian].
- Shia, Ismail (2010), Introduction to Urban Planning, Iran Science and Technology Publishing, 27th Edition, Tehran. [In Persian].
- Tadbir Shahr Consulting Engineers (2007), Kermanshah Central Texture Organization Plan, First Phase, Kermanshah City Improvement and Renovation Organization. [In Persian].
- Tadbir Shahr Consulting Engineers (2010), Kermanshah worn-out texture improvement and renovation plan, Iran's specialized civil engineering and urban improvement parent company, West Kermanshah Civil and Housing Builders Company [In Persian].
- Vatandoost, Maryam and Bagheri, Mahboubeh and Bozorgvar, Shima and Saeedi, Sanaz, (2016), Organizing worn-out tissue using a participatory approach with emphasis on social capital: Case study: Abkooch neighborhood of Mashhad.514487. [In Persian].
- Zandi, Ghazaleh; Ahmad Nohegar and Zahra Daliri, (2016) A Study of the Effectiveness of Environmental Education on Children (Case Study: Birjand Children and Adolescents Intellectual Development Centers), Fourth International Conference on Environmental Planning and Management, Tehran, Faculty of Environment, University Tehran [In Persian].
- Zarabadi, Zahrasadat and Khazaei, Fatemeh (2007). "From Neighborhood Sustainability to Sustainable Neighborhood", Building and Computer Monthly, Third Year, No. 18. [In Persian].
- Ziari, Keramatullah et al. (2009). Fundamentals and techniques of urban planning. Tehran: Chabahr International University Press. [In Persian].

Urban planning and management in the renovation and reconstruction of worn-out structures in Kermanshah

Yahya Shahbazi

PhD student in Geography and Urban Planning, Astara Branch, Islamic Azad University, Astara, Iran

Alireza Pourshikhian*

Assistant Professor, Department of Geography and Urban Planning, Astara Branch, Islamic Azad University, Astara, Iran

Hossein Asghari

Department of Geography and Urban Planning, Astara Branch, Islamic Azad University, Astara, Iran

Shahram Amir entekhabi

Department of Geography and Urban Planning, Astara Branch, Islamic Azad University, Astara, Iran

Rafat Shahmari

Department of Geography and Urban Planning, Astara Branch, Islamic Azad University, Astara, Iran

---

Abstract

The main purpose of urban planning and management research is to renovate and rebuild worn-out structures in Kermanshah. Kermanshah is one of the cities that suffers from the problems of worn texture. The method of the present study is "analytical-descriptive" and according to the nature of the research, data were collected through field studies by interview and objective observation, so the questionnaire was distributed to 385 citizens, experts and city managers. Findings indicate that the real average of the distribution of worn-out tissues (2.9), the real average of the most suitable ways of reconstruction and regeneration of worn-out tissues (2.8), the real average of public sectors and urban management (2.1), the real average of success rate and Failure is (1.8). It can be concluded that these indicators are moderate. The results show that not only public motivations for social participation (due to high economic risk and low facilities) are low; Rather, the relevant organizations have conflicting views on the implementation of this plan; Therefore, it is necessary to find a solution to solve these problems.

Keywords: planning, urban management, renovation and reconstruction, worn-out structures, Kermanshah city.

---

* (Corresponding Author) arpoursheykhian45@gmail.com